

Рецензия

относно процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор по психология”

на дисертационен труд на тема „Стимулиране на саморегулацията и мотивацията на учениците чрез интегриране на психологичен поток в образованието”

Професионално направление: 3.2. „Психология“

Докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология”

Докторант: Мариян Пантелеев Филипов, ВСУ „Черноризец Храбър”, Катедра „Психология”

Научни ръководители: доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова

Рецензент: доц. д-р Ваня Господинова Христова, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 406 от 02.07.2024 г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд на Мариян Пантелеев Филипов обхваща проблематика, която е сравнително нова за нашата страна, тъй като се фокусира върху изследване на връзката между саморегулацията и мотивацията на учениците в гимназиален етап на обучение, посредством интегриране на „психологичен поток“ в образованието.

Темата е особено актуална поради няколко причини. Първо, навлизането на информационните технологии в класните стаи в глобален мащаб предоставя възможности за индивидуален подход в обучението на всеки ученик, съответстващи на неговите индивидуални особености и потребности. Второ, трябва да се има предвид факта, че съвременните образователни системи са подложени на промени, свързани с бързото технологично развитие и изменящи се обществени и икономически условия. Това поставя акцент върху развитието на социални умения и компетенции свързани с използването на съвременни технологични методи

за стимулиране на мотивацията, саморегулацията и „психологическия поток“, което би могло значително да повиши мотивацията на учениците за получаване на нови знания.

Малко съвременни изследователи считат, че съществува връзка между саморегулацията и мотивацията на учениците в гимназиален етап на тяхното обучение и постигането на състояние, известно като „психологически поток“. Такъв подход приема и Мариян Пантелеев Филипов, който си поставя за цел да установи дали и в каква степен съществува връзка между саморегулацията и мотивацията и постигането на състоянието „психологически поток“.

Дисертационният труд на Мариян Пантелеев Филипов е в обем от 197 страници, като съдържанието е структурирано в увод, пет глави, изводи и препоръки, библиография и приложения. Текстът съдържа 11 таблици. Цитирани са 97 източника на кирилица, латиница и интернет позовавания.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата на дисертацията е логически изградена и подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на проверката на поставената изследователска хипотеза и произтичащите от нея изследователски въпроси.

В „Увода“ са представени основанията за разработването на дисертационния труд, както и неговите задачи, хипотези и ограничения.

Първа глава „Теоретична основа“ е теоретична. Последователно в представените единадесет параграфа са разгледани основните теории и концепции свързани с изучаването на мотивацията, саморегулацията и „психологическия поток“ в образователния контекст. По този начин чрез предложената теоретична рамка се подчертава още веднъж влиянието на съвременните образователни технологии върху учебния процес.

Описани са и ключови теоретични допускания в полето на педагогическата психология изследващи саморегулацията, мотивацията и „психологическия“ поток при учениците. Акцент е поставен и върху концепцията за „психологическия поток“ на М. Чиксентмихайн отнесен към проектирането на образователни дейности, които стимулират учениците и поддържат тяхното внимание и интерес по време на протичащия образователен процес.

Разгледано е и приложението на технологичните иновации в образователния процес, като са изведени психологическите аспекти на тяхното въздействие върху протичането на учебния процес при учениците. Голямо внимание е отделено на интегрирането на интерактивни съдържания и елементи, които директно стимулират ангажираността и мотивацията на учениците, превръщайки ученето в привлекателна дейност. Специално внимание е отделено и на въздействието на адаптивното обучение, свързано с прилагането на изкуствен интелект като отговор на уникалните потребности и предпочитания на всеки ученик.

В последния параграф на първа глава е направено обобщение на представената проблематика.

Втора глава **„Проектиране на образователен портал: концепция и предвидени функционалности“** е посветена на процесът на проектиране на образователен портал, който включва концепцията и функционалните особености на предложените разнообразни образователни модули. Тук са представени структурата и основните характеристики на портала, като е обоснован избора на специфични образователни инструменти и подходи. Подробно са описани основните компоненти и модули на портала, които включват интерфейс за потребителя, модулите за учене и тяхната интеграция и взаимодействие между представените седем модула. Главата завършва с обобщение.

Трета глава **„Дизайн на психологичното емпирично изследване“** е посветена на методологията и методиката на емпиричното изследване. Прецизно са формулирани целта, задачите, предмета на изследването, формулирани са хипотезите и методите за анализ на данните. Извадката на изследваните лица варира от 110 до 130 ученици от 12-клас, не са представени основни социодемографски характеристики на участниците.

За събиране на необходимата информация е използван инструментариум включващ – Въпросник за училищна мотивация (SMQ), Въпросник за възприемане на причинността (СРК-А) и Психологическа скала на потока (PFS), както и две авторски анкетни карти.

В четвърта глава **„Обобщение на проведените изследвания“** са представени резултатите от проведеното изследване, като са анализирани взаимовръзките и влиянията на измерваните променливи.

Получените резултати са интерпретирани от гледна точка на степента, в която потвърждават хипотезите. Въз основа на това са изведени изводи и са предложени възможности за практически приложения на резултатите от дисертационното изследване.

Изложението е написано логично, а докторанта демонстрира познаване на проблематиката и умения за логическа връзка между теоретичния подход и решаването на практическите въпроси.

В пета глава **„Анализ на резултатите: заключение“** са описани практически насоки за работа и значимостта на получените от дисертационното изследване резултати, както и тяхното приложение в образователната практика.

В **заключението** е направено обобщение на получените резултати от дисертационното изследване. Направените изводи следват от текста, логични са и са пряко обвързани с конкретната проблематика.

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява дисертационния труд. Посочените три публикации по него са достатъчни и включват съществени страни от работата на докторанта.

Авторското участие в получаването на **приносите** в дисертационния труд са адекватно отразени.

Приемам предложените приноси и още веднъж подчертавам част от тях:

- Проучено е влиянието на разработените модули, които стимулират социалното взаимодействие и партньорското обучение, като се доказва значението на влиянието на социалната среда и взаимодействие върху когнитивното развитие на децата съгласно теорията на Л.С. Виготски.
- Установено и потвърдено посредством интегрирането на „Геймификацията” и “Рейтинговата система” е социално-когнитивната теория на Ал.Бандура и феноменът учене чрез наблюдение и подражание.
- Доказана е и необходимостта от въвеждането на игрови елементи в обучението и повишаване на мотивацията, което от своя страна ще доведе до повишени нива на ангажираност и въвлеченост в учебния процес и повишена вътрешна мотивация на учениците.

Приложената справка за наукометричните показатели показва, че кандидатът покрива минималните национални изисквания по ч.2б, ал.2 и 3 от ЗРАСРБ.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ:

По същностните страни на основните тези и тяхното доказване в дисертацията нямам критични бележки.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд на **Мариян Пантелеев Филипов** има характер на самостоятелно научно изследване. С него автора разкрива своите задълбочени теоретични познания и умения за провеждане и интерпретиране на емпирични изследвания. Дисертацията съдържа приноси както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект.

Въз основа на изложеното по-горе, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Мариян Пантелеев Филипов по „Педагогическа и възрастова психология“ професионално направление 3.2. „Психология“.

гр. Варна
15.07.2024 г.

Рецензент:
(доц. д-р Ваня Христова)